

Právní rámec

Základní úprava insolvenčního řízení v České republice je obsažena v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), přičemž podpůrně se uplatní zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Dalším významným předpisem je zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, který (vedle úpravy v insolvenčním zákoně) dotváří právní rámec profese insolvenčního správce.

Aktuální znění těchto předpisů lze nalézt [zde](#).

1 Proti komu lze zahájit insolvenční řízení?

Insolvenční řízení lze zahájit proti fyzickým i právnickým osobám bez ohledu na to, zda jde o podnikatelské subjekty.

Jednotlivé druhy insolvenčního řízení (konkurs, reorganizace, oddlužení) se liší, pokud jde o to, jakým subjektům jsou určeny. Zatímco konkurs může být zahájen vůči všem subjektům, reorganizace je zaměřena výlučně na podnikatele a oddlužení především na nepodnikatelské subjekty (v podrobnostech viz níže).

Insolvenční řízení nelze zahájit proti státu, územnímu samosprávnému celku, politickým stranám a hnutím v době voleb a dalším vybraným subjektům převážně veřejnoprávní povahy. Zvláštní pravidla se uplatní pro finanční instituce a pojišťovny.

2 Jaké jsou podmínky pro zahájení insolvenčního řízení?**Stav úpadku či hrozícího úpadku**

Insolvenční řízení je soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. Základním předpokladem je tedy existence úpadku nebo hrozícího úpadku.

Dlužník je v úpadku, jestliže (*kumulativní podmínky*):

má více věřitelů,

má peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti,

tyto závazky není schopen splnit.

Má se za to, že dlužník není schopen splnit své peněžité závazky zejména tehdy, jestliže zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, neplní je po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí.

Dlužník, který je podnikatelem (ať právnickou, nebo fyzickou osobou), je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Druhy insolvenčního řízení

České právo rozlišuje tři základní způsoby řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka v insolvenčním řízení:

konkurs,

reorganizaci,

oddlužení.

Insolvenční zákon dává na výběr, která z možných variant řešení úpadku bude pro konkrétního dlužníka vhodná, přičemž počítá nejen s likvidačními postupy (konkurs), ale rovněž s prvkem sanačním (reorganizace a oddlužení). Výběr vhodného způsobu řešení dlužníkovy úpadku má být přitom veden zájmem na co nejvyšší míře uspokojení věřitelů.

Konkurs je obecný způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak. Tento způsob řešení úpadku se použije vždy, pokud není možné použít reorganizaci nebo oddlužení jakožto postupů vůči dlužníkovi mírnějších, nebo v případě, že v řízení vyjde najevo, že v takovém způsobu řešení úpadku nelze pokračovat.

Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem, přičemž reorganizace se týká jeho závodu. Předpokládá zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy závodu, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto závodu podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

Oddlužením je způsob řešení úpadku nebo hrozícího úpadku určený pro dlužníky, kteří jsou fyzickými osobami (podnikajícími i nepodnikajícími) a v případě právnických osob zároveň nejsou podnikateli. Tento způsob řešení úpadku ve zvýšené míře zohledňuje sociální aspekty před hledisky ekonomickými. Má umožnit dlužníkovi „nový start“ a motivovat ho k aktivnímu zapojení do uměřování svého dluhu. Obecně se u dlužníka vyžaduje alespoň schopnost hradit v plné výši odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, zároveň minimálně stejnou částku ostatním věřitelům a k tomu ještě v plné výši pohledávky na výživném ze zákona a odměnu spisovatele. Určitým kategoriím dlužníků (starobním či invalidním důchodcům či dlužníkům schopným dosáhnout stanovené procentuální míry uspokojení věřitelů) lze přiznat oddlužení ve zkrácené době oddlužení. U zajištěných věřitelů se počítá s uspokojením ze zajištění.

Současně je cílem také snížit náklady veřejných rozpočtů na sanaci těch, kdo se ocitli v sociální krizi. Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty, nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Kdo je oprávněn podat insolvenční návrh

Insolvenční řízení lze zahájit jen na návrh. Zahajuje se dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu. Insolvenční návrh je oprávněn podat dlužník nebo jeho věřitel. Jde-li o insolvenční návrh v případě hrozícího úpadku, může insolvenční návrh podat jen dlužník.

Dlužník, který je podnikatelem (ať už osobou fyzickou, nebo právnickou), je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku.

Zahájení konkursu

Insolvenční soud rozhodne o prohlášení konkursu samostatným rozhodnutím, nebo toto rozhodnutí ve výjimečných případech spojí s rozhodnutím o úpadku (a to za předpokladu, že dlužníkem je osoba, u které je vyloučena možnost reorganizace nebo oddlužení). Účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku.

Zahájení reorganizace

Reorganizace je zahájena na základě povolení insolvenčního soudu, který o povolení rozhoduje na návrh dlužníka nebo přihlášeného věřitele.

Podmínkou pro povolení reorganizace je, že (*alternativně*):

celkový roční úhrn čistého obrátu dlužníka za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu dosáhl alespoň částku 50 000 000 Kč, nebo dlužník zaměstnává nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru, nebo dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do rozhodnutí o úpadku předložil insolvenčnímu soudu reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů počítanou podle výše pohledávek

Reorganizace není přípustná, je-li dlužníkem právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu.

Jsou-li splněny zákonné podmínky, insolvenční soud reorganizaci povolí; odvolání proti takovému rozhodnutí není přípustné.

Insolvenční soud zamítne návrh na povolení reorganizace, a) lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo b) který znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení reorganizace bylo již dříve rozhodnuto, anebo c) který podal věřitel, jestliže jej neschválí schůze věřitelů. Odvolání proti rozhodnutí může podat pouze osoba, která návrh podala.

Zahájení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení podává dlužník, a to na předepsaném formuláři a případně spolu s insolvenčním návrhem (pokud insolvenční řízení nebylo zahájeno na návrh věřitele). Platí omezení, dle kterého návrh na povolení oddlužení podává za dlužníka advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce nebo veřejně prospěšná akreditovaná osoba. Dlužník je oprávněn tento návrh podat sám tehdy, absolvoval-li právnické či ekonomické vysokoškolské vzdělání.

Návrh na povolení oddlužení a jeho přílohy musí obsahovat zejména údaje o minulých a očekávaných budoucích příjmech dlužníka, seznam majetku a čestné prohlášení, že byl při sepsu insolvenčního návrhu poučen o svých povinnostech v insolvenčním řízení, že v oddlužení bude řádně platit pohledávky svých věřitelů, že vynaloží veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k jejich plnému uspokojení, že bude plnit všechny povinnosti vyplývající z insolvenčního zákona a z rozhodnutí o schválení oddlužení a že bude přiznávat veškeré své příjmy v plné výši.

Jsou-li splněny podmínky, insolvenční soud rozhodne o povolení oddlužení. Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr nebo že dlužník není schopen splácet tzv. minimální splátku. Minimální splátkou musí dojít k plnému uhrazení odměny a hotových výdajů insolvenčního správce, dlužného i průběžného výživného, odměny osobě sepisující návrh na povolení oddlužení a dále též určitou částku běžným nezajištěným věřitelům. Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. Insolvenční soud dále zamítne návrh na povolení též v případech, jestliže bylo dlužníku a) v posledních 10 letech přiznáno oddlužení, b) v posledních 5 letech ukončeno oddlužení z důvodu nepoctivého záměru, nebo c) v posledních 3 měsících zastaveno řízení z důvodu zpětvzetí návrhu dlužníkem. K zamítnutí z výše uvedených důvodů nedochází, jestliže se dlužník zavázal z ospravedlnitelného důvodu nebo existuje-li výrazný nepoměr mezi výší dluhu a poskytnutým plněním. Proti rozhodnutí o zamítnutí návrhu se může odvolat pouze dlužník.

Kdy nastávají účinky zahájení insolvenčního řízení

Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku (viz níže), a trvají do skončení insolvenčního řízení, nestanoví-li zákon u některého ze způsobů řešení úpadku jinak.

Předběžná opatření před vydáním rozhodnutí o úpadku

Předběžné opatření v době do rozhodnutí o insolvenčním návrhu může insolvenční soud nařídít i bez návrhu, nestanoví-li zákon jinak. Navrhovatel předběžného opatření, které by insolvenční soud mohl nařídít i bez návrhu, není povinen složit jistotu. Povinnost složit jistotu jako navrhovatel předběžného opatření nemá dlužník.

Takovým předběžným opatřením může insolvenční soud mimo jiné:

ustanovit předběžného správce,

omezit některý z účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení,

uložit některým insolvenčním navrhovatelům složit jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy vzniklé dlužníku.

Insolvenční rejstřík

Publicita insolvenčního řízení je zajišťována prostřednictvím insolvenčního rejstříku, který spravuje Ministerstvo spravedlnosti. Jde o elektronický informační systém veřejné správy dostupný ze stránky <https://isir.justice.cz>.

Základní úlohou insolvenčního rejstříku je zajistit maximální míru publicity o insolvenčních řízeních a umožnit sledování jejich průběhu. Prostřednictvím rejstříku jsou zveřejňována rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech, podání, která se vkládají do soudního spisu, a další informace, pokud tak stanoví insolvenční zákon nebo o tom rozhodne insolvenční soud.

Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný (s výjimkou některých údajů) a každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj kopie a výpisy.

Kromě informační funkce má insolvenční rejstřík zásadní význam při doručování písemností, je totiž nástrojem pro doručování většiny soudních rozhodnutí a jiných písemností. V insolvenčním rejstříku se zahájení insolvenčního řízení oznamuje vyhláškou obecně do dvou hodin od podání návrhu (resp. do dvou hodin v rámci pracovní doby soudu). Následně se v insolvenčním rejstříku zveřejňují veškerá rozhodnutí soudu a další písemnosti. Každý tak může mít přehled o insolvenčních řízeních, která se v České republice vedou.

3 Jaký majetek tvoří majetkovou podstatu? Jak se nakládá s majetkem, který dlužník nabyt nebo na něj přešel po zahájení insolvenčního řízení?

Majetková podstata

Jestliže insolvenční návrh podal dlužník, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, jakož i majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení.

Podal-li insolvenční návrh věřitel, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky předběžného opatření, kterým insolvenční soud zcela nebo zčásti omezil právo dlužníka nakládat s jeho majetkem, majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku dlužníka, a majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky těchto rozhodnutí.

Je-li dlužník spoluvlastníkem výše uvedeného majetku, náleží do majetkové podstaty podíl dlužníka na tomto majetku. Takový majetek náleží do majetkové podstaty i tehdy, je-li ve společném jmění dlužníka a jeho manžela.

Majetek jiných osob než dlužníka náleží do majetkové podstaty, stanoví-li to zákon, zejména jde-li o plnění z neúčinných právních jednání. Pro účely zpeněžení se na takový majetek pohlíží jako na majetek dlužníka.

Není-li v zákoně stanoveno jinak, majetkovou podstatu tvoří zejména peněžní prostředky, věci movité a nemovité, závod, soubor věcí a věci hromadné, vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů, akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry, obchodní podíly, dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné, dlužníkova mzda, plat, pracovní odměna a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu. Majetkovou podstatu tvoří dále i příslušenství, přírůstky, plody a užitky uvedeného majetku.

Nestanoví-li zákon jinak, do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Tuto problematiku upravuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Z věcí, které jsou ve vlastnictví povinného, se nemůže týkat výkon rozhodnutí těch, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly (zejména běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten a jiné předměty podobné povahy, zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě, hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce, zvířata chovaná jako společník člověka). Věci sloužící k podnikání dlužníka však z majetkové podstaty vyloučeny nejsou. Nestanoví-li zákon jinak, do majetkové podstaty nepatří též majetek, se kterým lze podle zvláštního právního předpisu naložit pouze způsobem, k němuž byl určen (například účelové dotace a návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z rozpočtu územního samosprávních celku nebo státního fondu).

Jak se nakládá s majetkem, který dlužník nabyl nebo na něj přešel po zahájení insolvenčního řízení

Pokud jde o majetek, který dlužník nabyl nebo na něj přešel po zahájení insolvenčního řízení, v zásadě platí, že se zahrne do majetkové podstaty; podle konkrétního způsobu řešení úpadku toto může být modifikováno. S majetkem v majetkové podstatě může dlužník nakládat jen ve shodě s omezeními podle konkrétní fáze insolvenčního řízení a podle způsobu řešení úpadku.

4 Jaké pravomoci má dlužník a jaké insolvenční správce?

Poslání a postavení insolvenčního správce

Hlavním posláním insolvenčního správce je nakládání s majetkovou podstatou dlužníka, řešení incidenčních a dalších sporů. Cílem činností insolvenčního správce je dosáhnout poměrného, rychlého, hospodárního a co nejvyššího uspokojení věřitelů.

Insolvenční správce je povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.

V rámci konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníkovi, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkova závodu, vedení účetnictví a plnění daňových povinností. Jeho úkolem je zpravidla zpeněžení majetkové podstaty.

V rámci reorganizace insolvenční správce především vykonává dohled nad činností dlužníka s dispozičními oprávněními, pokračuje ve zjišťování majetkové podstaty a jejím soupisu, vede incidenční spory, sestavuje a doplňuje seznam věřitelů a podává zprávy věřitelskému výboru. Na insolvenčního správce také přechází působnost valné hromady nebo členské schůze dlužníka.

V rámci oddlužení insolvenční správce vykonává spolu s insolvenčním soudem a věřiteli dohled nad dlužníkem a jeho činností, zpeněžuje dlužníkův majetek nebo mezi věřitele rozvrhuje jednotlivé měsíční úhrady ze splátkového kalendáře.

Postavení dlužníka

V rámci konkursu ztrácí dlužník oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i oprávnění k výkonu dalších práv a plnění povinností souvisejících s majetkovou podstatou. Tato oprávnění přecházejí na insolvenčního správce. Právní jednání v uvedených záležitostech, které dlužník učinil poté, co oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přešlo na insolvenčního správce, jsou proti jeho věřitelům ze zákona neúčinné.

V rámci reorganizace zůstávají dlužníkovi dispoziční oprávnění, avšak s omezeními. Právní jednání, která mají z hlediska nakládání s majetkovou podstatou a její správou zásadní význam, činí dlužník s dispozičními oprávněními jen se souhlasem věřitelského výboru. Porušení této povinnosti má za následek odpovědnost dlužníka za škodu nebo jinou újmu, kterou tím věřitelům nebo třetím osobám způsobil; členové statutárního orgánu dlužníka za takto způsobenou škodu nebo jinou újmu ručí společně a nerozdílně. Za právní jednání, která mají zásadní význam, se považují jednání, jejichž důsledkem se významně změní hodnota majetkové podstaty nebo postavení věřitelů anebo míra uspokojení věřitelů. Na insolvenčního správce přechází působnost valné hromady nebo členské schůze dlužníka.

V rámci oddlužení rovněž zůstávají dlužníkovi dispoziční oprávnění, avšak s omezeními. Dlužník se nachází pod dohledem insolvenčního soudu, insolvenčního správce a věřitelů.

5 Za jakých podmínek lze uplatnit započtení pohledávek?

Obecná úprava započtení pohledávek je obsažena v občanském zákoníku. Základním pravidlem je, že dluží-li si strany vzájemně plnění stejného druhu, může každá z nich prohlásit vůči druhé straně, že svoji pohledávku započítává proti pohledávce druhé strany. K započtení lze přistoupit, jakmile straně vznikne právo požadovat uspokojení vlastní pohledávky a plnit svůj vlastní dluh. Započtením se obě pohledávky ruší v rozsahu, v jakém se vzájemně kryjí; nekryjí-li se zcela, započte se pohledávka obdobně jako při splnění. Tyto účinky nastávají k okamžiku, kdy se obě pohledávky staly způsobilými k započtení. V rámci insolvenčního řízení platí, že započtení vzájemných pohledávek dlužníka a věřitele je po rozhodnutí o úpadku přípustné, jestliže zákonné podmínky tohoto započtení (dle občanského zákoníku) byly splněny před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku, není-li v insolvenčním zákoně stanoveno jinak (např. u prodloužení lhůty u pohledávek vznikajících při nájmu bytu).

Započtení v rámci insolvenčního řízení není předně přípustné, jestliže dlužníkův věřitel

se ohledně své započitatelné pohledávky nestal přihlášeným věřitelem, nebo

získal započitatelnou pohledávku neúčinným právním jednáním, nebo

v době nabytí započitatelné pohledávky věděl o dlužníkovi úpadku, nebo

dosud neuhradil splatnou pohledávku dlužníka v rozsahu, v němž převyšuje započitatelnou pohledávku tohoto věřitele, anebo

v případech stanovených předběžným opatřením insolvenčního soudu.

6 Jaké účinky má insolvenční řízení na probíhající smlouvy, jichž je dlužník smluvní stranou?

Smlouvy o vzájemném plnění

Pokud je dlužník v okamžiku prohlášení konkursu nebo povolení reorganizace či oddlužení smluvní stranou smlouvy o vzájemném plnění včetně smlouvy o smlouvě budoucí, která v době prohlášení konkursu nebo povolení reorganizace či oddlužení ještě nebyla zcela splněna ani dlužníkem, ani druhým účastníkem smlouvy, platí, že:

- v rámci konkursu či oddlužení insolvenční správce může smlouvu splnit místo dlužníka a žádat splnění od druhého účastníka smlouvy nebo může odmítnout plnění,
- v rámci reorganizace totéž oprávnění vykonává dlužník s dispozičními oprávněními se souhlasem věřitelského výboru.

V rámci konkursu nebo oddlužení platí, že jestliže se insolvenční správce do 30 dnů od prohlášení konkursu či povolení oddlužení nevyjádří tak, že smlouvu splní, odmítá plnění; do té doby nemůže druhá strana od smlouvy odstoupit, není-li ve smlouvě ujednáno jinak. V rámci reorganizace platí, že dlužník s dispozičním oprávněním, který se do 30 dnů od povolení reorganizace nevyjádří tak, že odmítá splnění, musí smlouvu o vzájemném plnění splnit. Je-li druhý účastník smlouvy povinen plnit ze smlouvy jako první, může své plnění odepřít až do té doby, kdy bude poskytnuto nebo zabezpečeno plnění vzájemné; to neplatí, jde-li o smlouvu uzavřenou druhým účastníkem po zveřejnění rozhodnutí o úpadku.

Odmítne-li insolvenční správce, respektive dlužník s dispozičními oprávněními, plnění, může druhý účastník smlouvy uplatňovat náhradu tím způsobené škody přihláškou pohledávky, a to nejpozději do 30 dnů ode dne odmítnutí plnění. Pohledávky druhého účastníka z pokračování smlouvy po prohlášení konkursu jsou pohledávkami za majetkovou podstatou.

Druhý účastník smlouvy se nemůže domáhat vrácení částečného plnění, k němuž došlo před rozhodnutím o úpadku proto, že za toto plnění neobdržel od dlužníka vzájemné plnění.

Fixní smlouvy

Bylo-li dohodnuto, že předmět plnění, který má tržní cenu, bude dodán v přesně určené době nebo v pevně určené lhůtě, a nastane-li doba plnění nebo uplyne-li tato lhůta teprve po prohlášení konkursu, nelze požadovat splnění závazku, nýbrž jen náhradu škody způsobené tím, že dlužník závazek nesplnil. Škodou se rozumí rozdíl mezi dohodnutou cenou a tržní cenou, která se platí ke dni účinnosti prohlášení konkursu v místě určeném smlouvou jako místo plnění. Druhý účastník smlouvy může uplatňovat náhradu škody jako věřitel přihláškou pohledávky, a to nejpozději do 30 dnů od prohlášení konkursu.

Smlouvy o výpůjčce

Uzavřel-li dlužník smlouvu o výpůjčce, je insolvenční správce po prohlášení konkursu oprávněn požadovat vrácení věci i před skončením stanovené doby zapůjčení.

Nájem, podnájem

Podrobnější úprava se týká nájemních a podnájemních smluv. Mimo jiné zde platí, že insolvenční správce po prohlášení konkursu oprávněn vypovědět nájemní smlouvu nebo podnájemní smlouvu uzavřenou dlužníkem ve lhůtě stanovené zákonem nebo smlouvou, a to i v případě, že byla sjednána na dobu určitou; výpovědní lhůta však nesmí být delší než 3 měsíce. Ustanovení občanského zákoníku o tom, v kterých případech a za jakých podmínek může pronajímatel vypovědět nájem bytu, tím nejsou dotčena.

Dlužníkovy návrhy smluv při konkursu dosud nepřijaté druhou stranou

Prohlášením konkursu zanikají, pokud se týkají majetkové podstaty, dosud nepřijaté dlužníkovy návrhy na uzavření smlouvy a dlužníkovy přijetí návrhů smluv, pokud na jejich základě již smlouva nevznikla. Návrhy smluv, které dlužník v době prohlášení konkursu ještě nepřijal, může přijmout jen insolvenční správce.

Výhrada vlastnictví

Jestliže dlužník před prohlášením konkursu věc prodal s výhradou vlastnictví a kupujícímu ji předal, může kupující věc vrátit nebo trvat na smlouvě. Jestliže dlužník před prohlášením konkursu koupil a převzal věc s výhradou vlastnictví, aniž by k ní nabyt vlastnické právo, nemůže prodávající uplatňovat vrácení věci, jestliže insolvenční správce splní povinnosti podle smlouvy bez zbytečného odkladu poté, co k tomu byl prodávajícím vyzván.

7 Jaké účinky má insolvenční řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli (s výjimkou probíhajících soudních řízení)?

Se zahájením insolvenčního řízení se spojují tyto účinky:

pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou,

právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených insolvenčním zákonem, to platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech nebo exekutorského zástavního práva na nemovitostech, které bylo navrženo po zahájení insolvenčního řízení,

výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést; pro pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené však lze provést výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, na základě rozhodnutí insolvenčního soudu a s omezeními tímto rozhodnutím založenými,

nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem.

8 Jaké účinky má insolvenční řízení na pokračování soudních řízení, které probíhají v okamžiku zahájení insolvenčního řízení?

Rozhodnutím o úpadku se přerušují soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují. Není-li stanoveno jinak, v těchto řízeních nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku.

9 Jaké jsou hlavní rysy účasti věřitelů na insolvenčním řízení?

Zásady související s účastí věřitelů

Insolvenční řízení spočívá mimo jiné na následujících zásadách, které se dotýkají účasti věřitelů:

insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárního a co nejvyššího uspokojení věřitelů,

věřitelé, kteří mají podle zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti,

nestanoví-li zákon jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce,

věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.

Věřitelské orgány

Věřitelskými orgány jsou:

schůze věřitelů,

věřitelský výbor (nebo zástupce věřitelů).

Schůzi věřitelů přísluší volba a odvolání členů věřitelského výboru a jeho náhradníků (nebo zástupce věřitelů). Schůze věřitelů si může vyhradit cokoli, co patří do působnosti věřitelských orgánů. Není-li ustanoven věřitelský výbor ani zástupce věřitelů a není-li v zákoně stanoveno jinak, vykonává schůze věřitelů i jejich působnost.

Je-li přihlášených věřitelů více než 50, je schůze věřitelů povinna ustanovit věřitelský výbor. Není-li povinná, může jej nahradit zástupcem věřitelů.

Věřitelský výbor vykonává působnost věřitelských orgánů s výjimkou věcí, které patří do působnosti schůze věřitelů nebo které si schůze věřitelů vyhradila.

Věřitelský výbor zejména dohlíží na činnost insolvenčního správce a je oprávněn podávat insolvenčnímu soudu návrhy týkající se průběhu insolvenčního řízení. Věřitelský výbor chrání společný zájem věřitelů a v součinnosti s insolvenčním správcem přispívá k naplnění účelu insolvenčního řízení. Ustanovení o věřitelském výboru platí pro zástupce věřitelů obdobně.

Kategorie věřitelů

Zákon rozlišuje zajištěné a nezajištěné věřitele.

Zajištěným věřitelem je věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem náležícím do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva, postoupením pohledávky k zajištění nebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy. Zajištěným věřitelům je dána možnost významně ovlivňovat průběh insolvenčního řízení. Pro přijetí usnesení o způsobu řešení úpadku (konkursem nebo reorganizací) dlužníka – podnikatele, u kterého je podle insolvenčního zákona přípustná reorganizace, musí na schůzi věřitelů hlasovat nejméně polovina všech přítomných zajištěných (a obdobně i nezajištěných) věřitelů počítaná podle výše jejich pohledávek, ledaže pro ně hlasovalo nejméně 90 % všech přítomných věřitelů, počítáno podle výše pohledávek. Zajištěný věřitel má dále možnost udělovat osobě s dispozičními oprávněními pokyny při správě předmětu zajištění, kterými je tato osoba vázána, směřují-li k řádné správě. Insolvenční správce je též vázán pokyny zajištěného věřitele směřujícími ke zpeněžení předmětu zajištění. Insolvenční správce může tyto pokyny odmítnout, má-li za to, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji; v takovém případě požádá insolvenční soud o jejich přezkoumání v rámci dohlédací činnosti. Zpeněžením věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty v insolvenčním řízení zaniká zajištění pohledávky zajištěného věřitele, a to i v případě, že nepodal přihlášku své pohledávky.

Zajištění věřitelé se zásadně uspokojí ze 100 % výtěžku zpeněžení po odečtení částky připadající na odměnu správce a nákladů na správu a zpeněžení, a to kdykoliv v průběhu řízení. Respektuje se přitom doba vzniku zajištění. Neuspokojená část pohledávek zajištěných věřitelů v konkursu nezaniká, nýbrž se uspokojuje poměrně vedle pohledávek nezajištěných věřitelů.

Nezajištění jsou všichni ostatní věřitelé. Jejich postavení v insolvenčním řízení je slabší a očekávaná výše uspokojení pohledávek plynoucí ze statistických dat je zpravidla podstatně nižší.

10 Jakým způsobem může insolvenční správce používat majetek v majetkové podstatě nebo s ním nakládat?

Insolvenční správce může používat majetek v majetkové podstatě v rámci konkursu. Zde na něj přechází oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovra závodu, vedení účetnictví a plnění daňových povinností. Jeho úkolem je zpravidla zpeněžení majetkové podstaty. V rámci reorganizace a oddlužení tato práva, byť s významnými omezeními, zůstávají dlužníkovi.

11 Jaké pohledávky mají být přihlášeny za majetkovou podstatou dlužníka a jak se nakládá s pohledávkami, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení?

Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené mohou být hrazeny v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku.

Rozlišujeme:

pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria (zejména náhrada hotových výdajů a odměna předběžného správce, likvidátora dlužníka a členů věřitelského výboru, pohledávky věřitelů z úvěrového financování)

pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po rozhodnutí o úpadku (zejména hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, daně, poplatky, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění)

pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (zejména pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, pohledávky věřitelů na výživném ze zákona)

12 Jaká pravidla platí pro přihlašování, přezkum a uznávání pohledávek?

Přihlašování pohledávek

Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu na předepsaném formuláři od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku, která činí pro všechny způsobu řešení úpadku shodně 2 měsíce. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojí. Přihlašují se i pohledávky, které již byly uplatněny u soudu, jakož i pohledávky vykonatelné včetně těch, které jsou vymáhány výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Věřitel, který podal přihlášku pohledávky nebo na něhož se hledí jako na věřitele přihlášeného, může kdykoli v průběhu insolvenčního řízení vzít přihlášku pohledávky zpět.

Přihláška pohledávky musí obsahovat důvod vzniku a výši přihlašované pohledávky. Pohledávku je nutné vždy vyčíslit v penězích, i když jde o pohledávku nepeněžitou. K přihlášce pohledávky je nutné připojit listiny, kterých se přihláška dovolává. Vykonatelnost pohledávky se prokazuje veřejnou listinou.

Přihláška pohledávky má pro běh lhůty k promlčení nebo pro zánik práva stejné účinky jako žaloba nebo jiné uplatnění práva u soudu, a to ode dne, kdy došla insolvenčnímu soudu.

Za správnost údajů uvedených v přihlášce pohledávky odpovídá věřitel. Insolvenční soud na návrh insolvenčního správce může sankcionovat nadhodnocení skutečné výše přihlášené pohledávky (o více než 100 %) uložením povinnosti zaplatit ve prospěch majetkové podstaty částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem přihlášení a přezkoumání pohledávky, nejvýše však částku, o kterou přihlášená pohledávka převyšovala rozsah, ve kterém byla zjištěna. K věřitelovu právu na uspokojení přihlášené pohledávky ze zajištění se nepřihlíží, pokud byla přihlášená v jiném pořadí, než v jakém měla být, nebo pokud při jejím přezkoumání vyjde najevo, že míra jejího zajištění byla nadhodnocena o více než 100 %. I v tomto případě může být věřitel insolvenčním soudem penalizován uložením povinnosti zaplatit (peněžní) částku, a to ve prospěch zajištěných věřitelů, kteří přihlásili pohledávku se zajištěním ke stejnému majetku. Její výši insolvenční soud určí se zřetelem ke všem okolnostem uplatnění a přezkoumání práva na uspokojení ze zajištění, maximálně však do výše, o kterou hodnota zajištění uvedená v přihlášce převýšila hodnotu zjištěného zajištění.

Přezkum přihlášených pohledávek

Podané přihlášky pohledávek nejprve přezkoumá insolvenční správce. Ten je posuzuje zejména podle přiložených dokladů a podle účetnictví dlužníka nebo jeho evidence vedené podle zvláštního právního předpisu. Dále insolvenční správce vyzve dlužníka, aby se k přihlášeným pohledávkám vyjádřil. V případě potřeby provede o pohledávkách nezbytná šetření s tím, že využije součinnosti orgánů, které jsou povinny mu ji poskytnout.

Má-li přihláška pohledávky vady nebo je-li neúplná, vyzve insolvenční správce věřitele, aby ji opravil nebo doplnil do 15 dnů, nestanoví-li lhůtu delší.

Současně jej poučí, jak je nutné opravu a doplnění provést. Přihlášky pohledávek, které nebyly včas a řádně doplněny nebo opraveny, předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu k rozhodnutí o tom, že se k přihlášce pohledávky nepřihlíží, o čemž musí být věřitel poučen.

Insolvenční správce sestaví seznam přihlášených pohledávek. Zajištění věřitelé se v seznamu uvádějí zvlášť. U pohledávek, které insolvenční správce popírá, to výslovně uvede. U každého věřitele musí být uvedeny údaje potřebné k jeho identifikaci a údaje pro posouzení důvodu vzniku, výše a pořadí jeho pohledávky; u zajištěných věřitelů se navíc uvádí důvod a způsob zajištění.

Seznam přihlášených pohledávek zveřejní insolvenční soud v insolvenčním rejstříku přede dnem konání přezkumného jednání. Insolvenční soud dále bez zbytečného odkladu zveřejní v insolvenčním rejstříku každou změnu seznamu přihlášených pohledávek.

Přezkoumání přihlášených pohledávek poté probíhá na přezkumném jednání nařízeném insolvenčním soudem. Termín a místo konání přezkumného jednání určí insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku. Věřitel může až do skončení přezkumného jednání, dokud jeho pohledávka není zjištěna, měnit výši přihlašované pohledávky. Nemůže však měnit důvod vzniku přihlašované pohledávky nebo její pořadí.

Popření pohledávky

Pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek může popřít a) insolvenční správce, b) dlužník, c) přihlášený věřitel.

Popření pohledávky věřitele ze strany jiného přihlášeného věřitele musí mít stejné náležitosti jako žaloba podle občanského soudního řádu a musí z něj být patrné, zda se popírá pravost, výše nebo pořadí pohledávky. Podává se na předepsaném formuláři.

Insolvenční zákon rozeznává tyto druhy popření:

popření pravosti pohledávky – namítá se, že pohledávka nevznikla nebo že již zcela zanikla anebo že se zcela promlčela,

popření výše pohledávky – namítá se, že dlužníkův závazek je nižší než přihlášená částka (ten, kdo popírá vyšší pohledávky, musí současně uvést, jaká je ve skutečnosti výše pohledávky),

popření pořadí pohledávky – namítá se, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce pohledávky, nebo se popírá právo na uspokojení pohledávky ze zajištění (ten, kdo popírá pořadí pohledávky, musí současně uvést, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena).

Popře-li přihlášený věřitel pohledávku jiného přihlášeného věřitele, stávají se tito věřitelé účastníky incidenčního sporu. Insolvenčnímu správci, jenž chce být nápomocen některé ze stran incidenčního sporu, jehož se neúčastní, je k dispozici institut vedlejšího účastnictví.

O otázce pravosti, výše a pořadí popřených pohledávek rozhodne insolvenční soud.

13 Jaká pravidla platí pro rozdělování výtěžku? Jaké je pořadí pohledávek a práv věřitelů?

Ke zpeněžením majetkové podstaty dochází v rámci konkursu. Rozumí se jí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem poměrného uspokojení věřitelů. Zpeněžení majetkové podstaty provádí insolvenční správce, lze k němu však přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu a po první schůzi věřitelů. Výjimkou jsou věci bezprostředně ohrožené zkázou či znehodnocením; výjimku i z jiných důvodů může povolit též insolvenční soud. Zpeněžením majetkové podstaty zanikají účinky nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce a ostatní závady vážnoucí na zpeněžovaném majetku, nestanoví-li zákon jinak.

Majetkovou podstatu lze zpeněžit

veřejnou dražbou,

prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,

prodejem majetku mimo dražbu,

dražbou provedenou soudním exekutorem.

Nestačí-li dosažený výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty k uspokojení všech pohledávek, uspokojí se nejdříve odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, poté pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria, pohledávky věřitelů z úvěrového financování, poté poměrně náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty a pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, a poté pohledávky věřitelů na výživném, a poté pohledávky na náhradu škody na zdraví. Ostatní pohledávky se uspokojí poměrně.

Po nabytí právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, v němž uvede, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek. Na základě toho vydá insolvenční soud rozvrhové usnesení, v němž určí částky, které mají být věřitelům vyplaceny. Všichni věřitelé zahrnutí do rozvrhu se uspokojují poměrně vzhledem k výši jejich pohledávky tak, jak byla zjištěna. Před rozvrhem se uspokojí dosud nezaplacené pohledávky, které se uspokojují kdykoli v průběhu konkursního řízení, a to

pohledávky za majetkovou podstatou – hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka, daně, poplatky, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění apod.,

pohledávky jím postavené na roveň - pracovněprávní pohledávky zaměstnanců dlužníka, pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví,

pohledávky státu apod.,

zajištěné pohledávky.

14 Jaké jsou podmínky pro skončení insolvenčního řízení a jeho účinky (zejména vyrovnáním)?

Ukončení konkursu

V závěru zpeněžení majetkové podstaty insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu konečnou zprávu. Konečná zpráva insolvenčního správce musí podat celkovou charakteristiku jeho činnosti s vyčíslením jejích finančních výsledků. Konečná zpráva insolvenčního správce musí vyústit ve vyčíslení částky, která má být rozdělena mezi věřitele, a v označení těchto věřitelů, s údajem o výši jejich podílů na této částce. Současně s konečnou zprávou insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu i vyúčtování své odměny a výdajů.

Insolvenční soud přezkoumá konečnou zprávu insolvenčního správce a jeho vyúčtování a odstraní po slyšení insolvenčního správce chyby a nejasnosti v ní obsažené. O konečné zprávě insolvenčního správce po její úpravě uvědomí insolvenční soud účastníky řízení tím, že ji zveřejní vyhláškou. Po právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, v němž uvede, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek. Insolvenční soud následně vydá rozvrhové usnesení, v němž určí částky, které mají být věřitelům vyplaceny. Všichni věřitelé zahrnutí do rozvrhu se uspokojují poměrně vzhledem k výši jejich pohledávky tak, jak byla zjištěna. V rozvrhovém usnesení určí insolvenční soud insolvenčnímu správci lhůtu k jeho splnění; lhůta nesmí být delší než 2 měsíce od právní moci tohoto usnesení.

Konkursní řízení je ukončeno tak, že po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení, insolvenční soud rozhodne o zrušení konkursu. Soud rozhodne o zrušení konkursu i v některých dalších případech stanovených zákonem, jako je mj. okolnost, že je zjištěno, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující. Právní mocí rozhodnutí, kterým se konkurs ruší, insolvenční řízení končí.

Ukončení reorganizace

Reorganizace končí rozhodnutím insolvenčního soudu, kterým soud vezme na vědomí splnění reorganizačního plánu nebo jeho podstatných částí. Proti tomuto rozhodnutí není přípustné odvolání.

Reorganizace může skončit také rozhodnutím insolvenčního soudu o přeměně reorganizace v konkurs, k čemuž dochází v zákonem stanovených případech, které se týkají zejména problémů při schvalování a dodržování reorganizačního plánu. O přeměně reorganizace v konkurs nemůže insolvenční soud rozhodnout, jestliže reorganizační plán byl v podstatných bodech splněn. Proti rozhodnutí soudu o přeměně reorganizace v konkurs se mohou odvolat dlužník, navrhovatel reorganizace, insolvenční správce a věřitelský výbor. Rozhodnutím insolvenčního soudu o přeměně reorganizace v konkurs nastávají účinky spojené s prohlášením konkursu, pokud insolvenční soud ve svém rozhodnutí nestanoví podmínky této přeměny jinak.

Ukončení oddlužení

Oddlužení končí rozhodnutím insolvenčního soudu, kterým soud vezme na vědomí splnění oddlužení, jinak rozhodne o nesplnění oddlužení. Odvolání proti tomuto rozhodnutí mohou podat dlužník, insolvenční správce a věřitelé. Jestliže insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o splnění oddlužení rozhodnutí, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku.

Oddlužení může skončit také tak, že soud schválené oddlužení zruší. Současně rozhodne buď o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem, nebo insolvenční řízení zastaví, je-li dlužník zcela nemajetný. Ke zrušení schváleného oddlužení dochází v zákonem stanovených případech, které se týkají zejména neplnění podmínek oddlužení ze strany dlužníka.

15 Jaká práva mají věřitelé po skončení insolvenčního řízení?

V případě konkursu vedeného na majetek fyzické osoby (kdykoli po zrušení konkursu) nebo právnické osoby (do okamžiku jejího zániku na základě výmazu z veřejného rejstříku) může po zrušení konkursu dojít k nařízení exekuce nebo výkonu rozhodnutí pro zjištěnou pohledávku nepopřenu dlužníkem a neuspokojenou v průběhu konkursního řízení. Při podání návrhu na výkon rozhodnutí je třeba předložit toliko přezkumný list a protokol o přezkoumání předmětné pohledávky v rámci konkursního řízení. Toto právo se promlčí za deset let od zrušení konkursu, promlčecí doba počíná běžet dnem nabytí právní moci usnesení o zrušení konkursu.

V případě reorganizace platí, že po účinnosti reorganizačního plánu lze proti dlužníku nařídit a provést výkon rozhodnutí nebo exekuci k vymození pohledávky, stanovené reorganizačním plánem. Byla-li však tato pohledávka popřena, lze výkon rozhodnutí nebo exekuci vést pouze v případě právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu o zjištění této pohledávky; toto rozhodnutí musí být k návrhu přiloženo.

V případě oddlužení platí, že po skončení oddlužení a přiznání osvobození od placení zbývajících pohledávek není možné uplatnit zbývajících pohledávek věřitelů ve výkonu rozhodnutí nebo exekuci. Zde je lhostejné, zda byl věřitel v oddlužení částečně uspokojen, nebo zda nepřihlásil svou pohledávku do insolvenčního řízení vůbec.

16 Kdo ponese náklady vzniklé v insolvenčním řízení?

Náklady – zahrnující zejména odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce – by se měly pokrýt z majetkové podstaty, tj. měly by jít za dlužníkem.

Jelikož majetková podstata k pokrytí nákladů vždy nestačí, insolvenční soud může před rozhodnutím o insolvenčním návrhu uložit insolvenčnímu navrhovateli, aby ve stanovené lhůtě zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení, je-li to nutné ke krytí nákladů řízení a prostředky k tomu nelze zajistit jinak; to platí i tehdy, je-li zřejmé, že dlužník nemá žádný majetek. Zákon stanoví horní hranici možné výše zálohy. Je-li insolvenčních navrhovatelů více, jsou povinni zaplatit zálohu společně a nerozdílně.

Nestačí-li k uhrazení nákladů majetková podstata, hradí se zbývajících část ze zálohy na náklady insolvenčního řízení, tj. na účet navrhovatele.

Nestačí-li k uhrazení nákladů ani záloha, náklady zaplatí stát, nejvýše však 50000 Kč na odměně insolvenčního správce a 50000 Kč na náhradě hotových výdajů insolvenčního správce.

17 Jaká pravidla platí pro neplatnost, odporovatelnost nebo neúčinnost právních jednání poškozujících společný zájem věřitelů?

Neúčinnými jsou právní jednání, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. Za právní jednání se považuje též dlužníkovy opomenutí. Mezi těmito neúčinnými jednáními se rozlišují tři kategorie: a) právní jednání bez přiměřeného protiplnění, b) zvýhodňující právní jednání, v jejichž důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu, c) právní jednání, kterými dlužník úmyslně zkrátí uspokojení věřitele, byl-li tento úmysl druhé straně znám nebo jí se zřetelem ke všem okolnostem musel být znám.

Neúčinnost dlužníkových právních jednání, včetně těch, které insolvenční zákon označuje za neúčinné a které dlužník učinil poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, se zakládá rozhodnutím insolvenčního soudu o žalobě insolvenčního správce, kterou bylo odporováno dlužníkovým právním jednáním (odpůrčí žaloba), nestanoví-li insolvenční zákon jinak. Insolvenční správce může podat odpůrčí žalobu ve lhůtě 1 roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku. Nepodá-li ji v této lhůtě, odpůrčí nárok zanikne. Dlužníkovy plnění z neúčinných právních jednání náleží do majetkové podstaty právní mocí rozhodnutí, kterým bylo odpůrčí žalobě vyhověno.

Neúčinností právního jednání není dotčena jeho platnost; v insolvenčním řízení však dlužníkovy plnění z neúčinných právních jednání náleží do majetkové podstaty. Není-li možné vydat do majetkové podstaty původní dlužníkovy plnění z neúčinného právního jednání, musí být poskytnuta rovnocenná náhrada. Insolvenční soud není vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního jednání týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění. V průběhu insolvenčního řízení posoudí neplatnost takového právního jednání pouze insolvenční soud. Je-li pravomocným rozhodnutím následně zjištěna neplatnost právního jednání týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, musí být vydán majetkový prospěch získaný plněním zpět do majetkové podstaty.

Byla-li neplatnost právního jednání týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka zjištěna rozhodnutím soudu, které nabylo právní moci před zahájením insolvenčního řízení, považuje se právní jednání, jehož se rozhodnutí týká, za neplatné i v insolvenčním řízení.

Zvláštní pravidla týkající se některých kategorií pohledávek

Zvláštní pravidla se uplatní pro následující kategorie pohledávek:

pohledávky za majetkovou podstatou, pokud vznikly po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria,

pohledávky za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku,

pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou,

podřízené pohledávky,

pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu,

pohledávky zcela vyloučené z uspokojování v insolvenčním řízení.

Poslední aktualizace: 22/05/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.